

DRUIVEN ETEN VOOR NIEUWJAAR

Jonas Slegers - Elvira, Ignacio en Guillermo eten druiven met het nieuwe jaar

Het is 12 seconden voor middernacht, de bel klinkt. Alle aanwezigen aan tafel stoppen iedere seconde een nieuwe druif in hun mond. Klokslag twaalf uur slaat het nieuwe jaar aan... Gelukkig nieuwjaar! Feliz año nuevo!

In Spanje hangt er een gigantische klok aan het Casa de Correos, aan het plein Puerta del Sol in Madrid. Deze klok geeft alvast een waarschuwing om je voor te bereiden op de start van de traditie, op dat moment stromen de mensen samen. Ook in onder meer Santandar, Leon, enzovoort komt men samen aan het stadhuis, bij de Puerto del sol.

Twaalf seconden voor middernacht stop je elke seconde een druif in je mond, twaalf druiven in totaal. Het getal twaalf is symbolisch, er zijn twaalf uren op een klok, maar ook twaalf maanden in het jaar. Het maakt niet uit welke druiven je koopt, maar je koopt ze best niet te groot, het moet praktisch mogelijk blijven om ze alle twaalf tegelijk in je mond te krijgen en houden tot middernacht. De laatste jaren zijn de druiven zonder zaden interessanter om het ritueel uit te voeren, sommige Spanjaarden schillen zelfs de druiven op voorhand. Enkel indien bijvoorbeeld een kind de druiven niet lust, wordt er voor een alternatief gekozen, zoals chocolade of noten.

In **Limburg en België** vindt het eten van de druiven plaats in intieme kring. De aanwezigen kijken televisie in plaats van samen te komen op een plein voor de klok: ieder televisiekanaal heeft zijn eigen programma waarbij het druiven eten uitgevoerd wordt. Sinds 1962 wordt de klok in Madrid ook op televisie uitgezonden. Spanjaarden vieren oudjaar met hun familie, ze eten samen en eten de druiven om middernacht. Nadien gaat men feesten in bijvoorbeeld een club tot vroeg in de ochtend.

Het druiven eten heeft iets officieel: indien men oudjaar viert op restaurant of wanneer er toevallig gedanst wordt, dan kan het zijn dat wat je aan het doen bent, tijdelijk moet wijken voor de traditie van het druiven eten. Iedereen eet de druiven als aanloop naar nieuwjaar en nadien wordt voortgezet met waarmee men bezig was: de maaltijd op restaurant of het dansen. Belgen vieren oudjaar meestal met hun vrienden en minder met hun familie. Belgische partners en familieleden van Spanjaarden doen dapper mee met het druiven eten.

De traditie verenigt ook jong en oud. Kinderen kunnen vanaf heel jonge leeftijd al meedoen met de traditie en dit is fijn. Vanaf drie of vier jaar neemt men meestal al deel. Ze starten met heel kleine druiven, in een klein bakje. Als kind moest het perfect zijn: het is namelijk niet zo eenvoudig, zelfs een uitdaging. Na de twaalf seconden zit je mond namelijk helemaal vol. Het kan zelfs gevaarlijk zijn: je begint eraan, iemand begint te lachen en dan mislukt het.

Oorsprong

Over de oorsprong van de traditie bestaan verschillende theorieën en hypothesen. Een eerste is de extra productie van druiven in Valencia in het jaar 1909, waardoor dit gevierd moest worden. Een andere verklaring is de onafhankelijkheidsoorlog van 1808-1814 en de onderlinge strijd met het Frankrijk van Napoleon. De Spanjaarden werden als 'minder ontwikkeld' beschouwd in vergelijking met de Fransen die meer 'klasse' zouden hebben. Maar na de revolutie waren de Spanjaarden steeds beter en hoger opgeleid: ze dronken champagne en aten druiven. Als een daad van rebellie begon de werkende klasse dan ook druiven te eten. Een soort van statement om te zeggen: 'Wij kunnen dat ook'. Een ironische wijze om te grappen met de hogere klassen, terwijl het vandaag meer een veralgemeende traditie geworden is.

Familie Borragan-Pedraz

Voor Guillermo Borragan Pedraz is de traditie belangrijk: 'Ik koop zelf de druiven of geef de opdracht om ze te kopen. Er is altijd één verantwoordelijke voor de druiven op het familiefeest: ofwel voorziet de organisator van het etentje zelf de druiven of er wordt gevraagd aan één van de aanwezigen of iemand de druiven meeneemt.'

De meeste mensen weten niet exact waarom ze het doen, het is 'por la fiesta'. Het is om te vieren, het is fijn en gemakkelijk. Het heeft ook iets officieel: je stopt met alles tijdens het aftellen, je zet je voor 12 uur klaar en dan feest je. Het is een introductie op het nieuwe jaar, het is een officieel, bijna ceremonieel, afsluiten van het oude jaar. Bewust ga je van het oude naar het nieuwe jaar, je markeert de overgang. De druiven geven een vertrouwd gevoel, het is een spel. Het is een manier om te zeggen: 'Nù zijn we in het nieuwe jaar'.

Het belang van de traditie toont zich bij de familie. Guillermo vertelt: "Mijn zus Alicia is geboren op 1 januari, maar de druiven waren blijkbaar op dat moment belangrijker dan haar geboorte. Pas na het eten van de druiven om middernacht zei mama Elvira: 'In orde, nu ben ik klaar om een kind op de wereld te zetten. Breng me nu zo snel mogelijk naar het ziekenhuis!'"

Ondertussen woont Alicia in Italië. Enkele jaren geleden werd oudjaar met de familie daar gevierd. De familie Borragan had toen voor alle aanwezigen twaalf druiven gekocht om de traditie in ere te houden.

**Gebaseerd op de originele tekst en interview met Ignacio Borragan Torre, Guillermo Borragan Pedraz en Elvira Pedraz Dirquai door Jonas Slegers*

**Deze inzending kadert binnen het project Beleving. 100 levende gebruiken en tradities in Limburg. Een initiatief van het Limburgs Volkskundig Genootschap, in samenwerking met ECRU Erfgoed en Erfgoed Haspengouw, Werkplaats immaterieel erfgoed, Openluchtmuseum Bokrijk, Heemkring Vaart, Haspengouw. TV vzw, Academie voor Streekgebonden Gastronomie en AVANSA-Limburg.*

INZENDER

Guillermo Borragan Pedraz

LOCATIE

Bilzen

PERIODE

Oudjaar

THEMA

Feesten, rituelen en sociale gebruiken
Eten en drinken

TREFWOORD

#feest #sociaal gebruik #eten